

Ústav živočišné fyziologie
a genetiky AV ČR, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA/AKTUALITA

Liběchov 2. 2. 2026

Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR
Rumburská 89, 277 21 Liběchov
www.iapg.cas.cz

KDYŽ MIZÍ MOKŘADY: JAK VÝZKUM PISKOŘE POMÁHÁ KRAJINĚ

V pondělí 2. února si připomínáme Světový den mokřadů – biologicky rozmanitých ekosystémů, které z české krajiny rychle mizí a bez naší pomoci budou mizet i nadále. Spolu s nimi ubývají i druhy, které jsou na mokřady úzce vázané. Jedním z nejohroženějších je piskoř pruhovaný (*Misgurnus fossilis*), jehož výzkumu a ochraně se věnují vědci z Ústavu živočišné fyziologie a genetiky AV ČR.

„Mokřady patří k nejohroženějším ekosystémům naší krajiny, přesto mají zásadní význam pro udržení biodiverzity, zadržování vody i schopnost krajiny vyrovnávat se s dopady klimatické změny. Jejich ochrana je klíčová nejen pro jednotlivé druhy, ale pro fungování krajiny jako celku,“ říká Kateřina Bezányiová z ÚŽFG AV ČR.

Mokřady v krajině mizí – a s nimi i jejich obyvatelé

Četné mokřady byly v minulosti odvodněny a vysušeny, významnou roli sehrály také nevhodné regulace vodních toků. Napřímení a zpevnění říčních koryt vedlo k rychlému odvádění vody z krajiny a zabránilo přirozenému meandrování řek. Tím postupně zanikla mrtvá ramena, tůně a zmizely pravidelné záplavy, které dříve umožňovaly dlouhodobé přežívání ryb a dalších vodních organismů v záplavových oblastech. Dnes jsou mokřady v krajině rozptýlené do izolovaných ostrůvků a dříve běžné druhy přežívají často jen v malých, oddělených populacích.

Piskoř pruhovaný – specialista na přežití

Jedním z takových druhů je piskoř pruhovaný, jedna z nejohroženějších ryb české fauny. Díky schopnosti polykat vzduch u hladiny a dýchat střevem dokáže přežít i v teplé, bahnité vodě s nízkým obsahem kyslíku. Zavrtaný v sedimentu zvládne i krátkodobé vyschnutí lokality. Navzdory těmto mimořádným adaptacím jeho populace od 50. let 20. století výrazně poklesly v důsledku úbytku vhodných habitatů. V současnosti se piskoř vyskytuje už jen mozaikovitě –

například v oblasti Poodří, povodí Dyje a Moravy, na Třeboňsku či v některých částech Polabí a Pooohří. Další hrozbou jsou výrazná sucha posledních let.

„Když přijdeme o mokřady, nepřicházíme jen o jednotlivé druhy, ale o celé fungující ekosystémy. Druhy jako piskoř pruhovaný nám velmi citlivě ukazují, kde krajina přestává fungovat,“ upozorňuje Lukáš Choleva z ÚŽFG AV ČR.

Moderní genetické metody pomáhají ochraně druhu

V Laboratoři genetiky ryb ÚŽFG AV ČR se vědci zaměřují na zpřesnění informací o rozšíření, velikosti populací a genetické rozmanitosti piskoře pruhovaného. Tyto údaje jsou klíčové pro regionální akční plány i pro přípravu budoucího záchranného programu. Díky metodě environmentální DNA je dnes možné detekovat přítomnost piskoře i z malého vzorku vody, aniž by bylo nutné ryby odchytávat. *„Stačí nám nabrat vodu z příslušné lokality a velmi citlivými molekulárními metodami jsme v laboratoři schopni zjistit, zda zde piskoř aktuálně je, aniž bychom ho museli složitě lovit. Odlov samotný totiž kvůli skrytému způsobu života piskořů v bahnitém terénu a husté vegetaci není úplně snadný,“* popisuje využívané metody doktorandka Kateřina Bezányiová. Výsledky výzkumu pomáhají například při plánování zásahů do mokřadů, jako je odbahňování tůň, aby se minimalizovalo riziko poškození místních populací. Znalost genetických linií je zároveň zásadní při případných záchranných přesunech ryb.

Piskoř jako „deštníkový druh“ mokřadů

Ochrana piskoře pruhovaného může přispět i k ochraně samotných mokřadů. Jako tzv. deštníkový druh totiž signalizuje kvalitu prostředí pro celou řadu dalších mokřadních organismů – ryb, obojživelníků, bezobratlých i rostlin. Některé populace však mohou kvůli skrytému způsobu života unikat pozornosti ochrany přírody. Zde může sehrát roli pomoc veřejnosti.

Občanská věda: pomozte mapovat výskyt piskoře

Narazíte-li na piskoře pruhovaného, můžete jeho výskyt zaznamenat prostřednictvím aplikací iNaturalist nebo BioLog, případně napsat na e-mail ochranpiskore@gmail.com (uvedte lokalitu, datum nálezu a přiložte fotografii). S nalezenými rybami manipulujte co nejméně – setření ochranného slizu může vést k jejich úhynu.

Více informací:

V příložené nezkrácené verzi zprávy K. Bezányiové a L. Cholevy: *Když mizí mokřady: Jak výzkum piskoře pomáhá krajině* a v novém článku v Časopise Živa: *Bezányiová, K. & Choleva, L. (2025). Piskoř pruhovaný – rytíř bahnitých vod mezi evolucí a zánikem. Živa 6/2025, 304–306.*

Výzkum piskoře pruhovaného probíhá na ÚŽFG AV ČR, v.v.i., v Laboratoři genetiky ryb v rámci projektu Genetická diverzita piskoře pruhovaného (*Misgurnus fossilis*) v ČR (SS07010366), financovaného Technologickou agenturou ČR a Ministerstvem životního prostředí ČR v programu Prostředí pro život.

Kontakt:

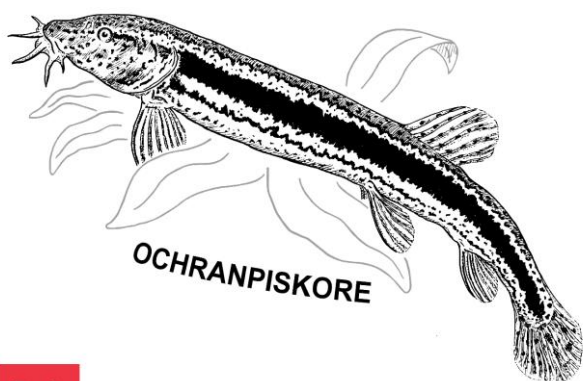
[Kateřina Bezányiová](#)

Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR
bezanyiova@iapg.cas.cz
+420 722 601 684

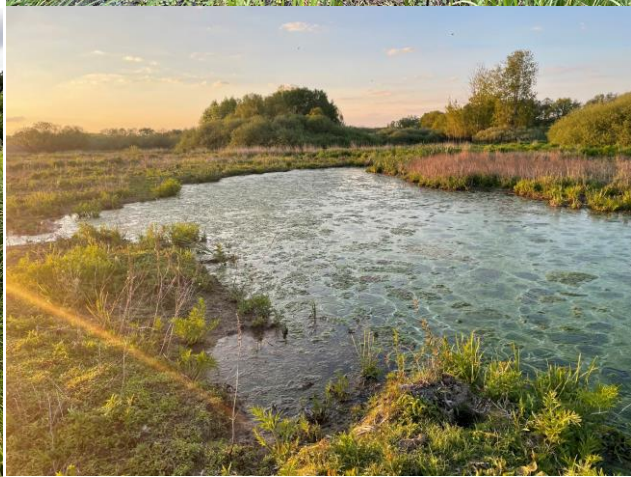
Lukáš Choleva
Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR
choleva@iapg.cas.cz
+420 732 660 778

Kontakt pro média: Barbora Vošlajerová
Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR
voslajerova@iapg.cas.cz
+420 608 242 415

Fotogalerie:

Projekt č. SS07010366 je spolufinancován se státní podporou
Technologické agentury ČR v rámci Programu Prostředí pro život.

Ilustrace k projektu a ukázky rozmanitosti mokřadních habitatů (Foto a ilustrace K. Bezányiová).